

Кодекс понашања у природи
Поштуј – Штити – Уживај

Савети за јавност

Природа даје све могућности за уживање и одмор од лаке шетње или пријатног пикника до ходања на дуге стазе и пустоловина које буде крв.

Ту су ванградски паркови, плаже, шумарци, реке и шуме, као и на хиљаде километара дозвољених пролаза покрај приватних имања и других обележених путева који се могу истраживати пешице, бициклом или на коњу. Можете да шетате и по неким деловима природе који су означени као јавно земљиште као што су планине, тресетишта, ледине, пашњаци и општинска земља.

- **Обезбедите се – планирајте унапред и руководите се знацима**
- **Остављајте капије и имања како сте их нашли**
- **Чувајте биљке и животиње и носите кући своје отпатке**
- **Строго обуздавајте свог пса**
- **Водите рачуна о другима**

Ако се свуда где идете придржавате Кодекса понашања у природи пружићете себи највеће уживање и истовремено допринети очувању средине за нашу и будуће генерације.

Обезбедите се – планирајте унапред и руководите се знацима

Чак и кад се не иде далеко добро је чути нове информације о томе где се и када може ићи; на пример, можда ће ваше право обиласка неких подручја јавног земљишта бити ограничено због евентуалних радова или у сезони

парења животиња. Слушајте савете, пазите на локалне знаке и будите спремни на изненађења.

- Користите најновије мапе или водиче, посетите www.countrysideaccess.gov.uk на Интернету или се обратите локалним информативним центрима.
- Сами сте одговорни за своју безбедност и безбедност оних о којима водите бригу. Зато будите спремни на промене времена и друге евентуалности. На вебсајту www.countrysideaccess.gov.uk наћи ћете везе са организацијама које нуде конкретне савете у вези са опремом и безбедношћу, или пак можете од центара за информисање посетилаца и библиотека да затражите списак друштава за рекреацију у природи.
- Пре поласка проверите временске прогнозе и не оклевајте да одустанете ако треба.
- Привлачност природе је делом у томе што можете од свега да побегнете. Можда сатима нећете никога видети, а можда ћете наићи и на места где мобилни телефони имају лош пријем. Зато треба некога да обавестите куда идете и када намеравате да се вратите.
- Упознајте се са знацима и ознакама којима се у природи обележавају путеви и јавни простори (види www.countrysideaccess.gov.uk).

Остављајте капије и имања како сте их нашли

Умољавајте се да поштујете радни живот села јер човек својим поступцима може да утиче на туђе изворе прихода, на своје наслеђе и на безбедност и добробит животиња и себе самог.

- Фармер обично држи затворене капије тамо где чува стоку, али ће их понекад оставити отворене да би стока доспела до хране и воде. Оставите капије онако како сте их нашли или се руководите упутствима

на ознакама; ако сте у групи, пазите да особа која иде последња зна како треба да оставља капије.

- Ако вам нека ознака изгледа незаконита или погрешна (на пример, знак “Приватно – забрањен улаз” на јавној стази), обратите се локалној управи.
- На земљишту где расту усеви држите се стаза колико год је могуће.
- Где год је могуће пролазите кроз капије и служите се степеницама за прелазак ограда – зидови, живице и ограде могу се прескакањем оштетити, чиме се повећава опасност бекства домаћих животиња.
- Наше наслеђе нам свима припада – водите рачуна да не реметите рушевине и историјске објекте.
- Не дирајте машине и стоку – не прилазите животињама чак ни кад вам се учини да су у невољи. Покушајте уместо тога да скренете пажњу фармеру.

Чувајте биљке и животиње и носите кући своје отпатке

Одговорни смо да штитимо природу и сачувамо је за будуће генерације. Зато водите рачуна да не чините нажао животињама, птицама, биљу и дрвећу.

- Остаци хране и други отпаци не само што кваре лепоту природе већ могу да буду и опасни по дивље и домаће животиње и да шире болести – зато своје отпатке носите кући. Бацање отпадака и смећа је кривично дело.
- Откривајући лепоту природне средине посебно водите рачуна да не оштетите, не уништите и не уклоните неки њен део као што је стена, биљка или дрво. Они су стан и храна за дивље животиње и доприносе уживању других у природи.

- Дивље и домаће животиње могу неочекивано да реагују ако им се сувише приближите, поготову ако су са младима – зато им остављајте пуно места.
- Пожари могу да буду исто тако катастрофални за дивље животиње и њихову средину као за људе и њихову имовину – зато у свако доба године пазите да не бацате шибице или опушке. Понекад се пожари плански користе за контролу вегетације, нарочито на лединама и у тресетиштима од октобра до почетка априла, те треба проверити да ли је пожар који сте видели плански пре него што позовете **999**.

Строго обуздавајте свог пса

Природа је савршена за игру паса али је сваки власник дужан да се побрине да његов пас не угрожава или узнемирава домаће и дивље животиње и друге људе.

- Закон прописује обуздавање паса тако да не узнемиравају нити плаше домаће и дивље животиње. Пса морате држати на кратком поводнику на највећем делу отвореног простора и општинске земље у раздобљу од 1. марта до 31. јула и увек када сте у близини домаћих животиња.
- На јавним путевима пса не морате да држите на поводнику ако будно мотрите на њега. Уопште узев, пса треба држати на поводнику ако не можете да се поуздате у његову послушност. Закон дозвољава фармерима да убију пса који наноси озледу њиховим животињама или их застрашује.
- Ако нека домаћа животиња појури вас и вашег пса, сигурније је да пустите пса са поводника – немојте се излагати опасности повреде покушавајући да га заштитите.

- Посебно поведите рачуна да ваш пас не застрашује овце и јагњад или да не залута тамо где би могао да узнемири птице које се гнезде на тлу или други животињски свет – јаја и младунци не могу дуго да опстану без заштите родитеља.
- Свако зна да је псећи измет врло непријатан и да може да проузрокује заразе. Зато увек почистите иза свог пса и одстраните измет на одговоран начин. Такође се побрините да вам се пас редовно чисти од црва.
- Псима у одређена времена може да буде забрањен приступ неким деловима слободног простора или морају да буду држани на поводнику. Пазите на знаке. О овим прописима такође можете више да сазнате на вебсајту www.countrysideaccess.gov.uk, путем електронске поште openaccess@countryside.gov.uk или на телефонском броју **0845 100 3298**.

Водите рачуна о другима

Обзир и поштовање према другима чине природну средину пријатном за свакога – без обзира да ли је код куће, на послу или на одмору.

- Жив саобраћај на малим сеоским путевима зна да буде непријатан и опасан за локално становништво, посетиоце и дивље животиње – зато возите спорије или чак, ако је могуће, оставите возило код куће, покушајте да с неким делите возњу или се служите алтернативама као што су јавни саобраћај и бицикл. Обавештења о јавном саобраћају потражите од службе Traveline на телефонском броју **0870 608 2608** или употребите корисне везе на вебсајту www.countrysideaccess.gov.uk.
- Поштујте потребе локалног становништва – на пример, немојте својим возилом препречавати капије, колске прилазе и друге улазе.

- Држите се по страни када се стока сакупља или некуда креће и слушајте фармерова упутства.
- Када сте на бициклу или у возилу, успорите уколико наиђете на коње, шетаче и стоку и оставите им пуно места. Бициклисти по закону морају да дају првенство шетачима и јахачима.
- Подржавајте локалну привреду – на пример, снабдевајте се у локалним продавницама.

Јавна обавештења

Да бисте сазнали где и како можете да изађете у природу посетите вебсајт www.countrysideaccess.gov.uk или се обратите локалном центру за посетиоце (visitor centre) или библиотеци (library) (види списак на вебсајту www.yell.com).

О зонама слободног приступа обавестите се на вебсајту www.countrysideaccess.gov.uk, путем електронске поште openaccess@countryside.gov.uk или на телефонском броју **0845 100 3298**.

Мапе и допунска обавештења о стазама за јахање и ходање у подручјима од посебне важности за заштиту потражите на вебсајту www.countrywalks.defra.gov.uk

Ако имате проблема са приступом одређеним областима или путевима с правом проласка, обратите се за помоћ Одсеку за природну средину или Право проласка (Countryside or Rights of Way Department) одговарајуће локалне управе или Управи националних паркова (National Park Authority).

Подробнија обавештења о зонама слободног приступа у Шкотској и Шкотском кодексу за излетнике (the Scottish Outdoor Access Code) наћи ћете на вебсајту Шкотског природног наслеђа www.snh.org.uk/soac

Обавештења о излетничким правима у Велсу и Велшком кодексу понашања у природи (the Welsh Countryside Code) наћи ћете на вебсајту www.ccw.gov.uk

Кодекс понашања у природи – савети управитељима имања

Посетиоци сеоских подручја доносе важан приход локалној привреди. Они већином воле да се држе видљивих стаза, да користе прописане пролазе као што су капије и уопште узев желе да поступају како треба, али им је за то потребна ваша помоћ.

Знајте своја права, дужности и одговорности

- Где се може ићи на вашој земљи?
- Каква правила важе за људе док се налазе на вашој земљи?
- Каква су ваша права и дужности у односу на друге људе на вашој земљи?

Олакшајте посетиоцима одговорно понашање

- Како можете људима помоћи да се на одговоран начин крећу по вашем земљишту и да се придржавају Кодекса понашања у природи?
- Какви су вам помоћ и савети на располагању?

Учите могуће опасности по безбедност посетилаца

- Постоје ли на вашем земљишту неке опасности по безбедност посетилаца и како можете да их отклоните?

Знајте своја права, дужности и одговорности

- Посетиоцима се на разне начине дозвољава приступ земљишту. Шта то значи за ваша права, дужности и одговорности можете подробније сазнати од своје локалне управе, Управе националних паркова и у поглављу које је намењено управитељима имања на вебсајту www.countrysideaccess.gov.uk

- На мапама у размери 1:25.000 националне агенције за картографију Ordnance Survey означени су путеви са јавним правом проласка и земљишта одређена као јавни простори. Иако уопште узев поуздане, те мапе нису "последња реч" тако да законски статус одређене зоне слободног пролаза морате да проверите у локалној управи. На вебсајту www.openaccess.gov.uk можете да проверите који делови земљишта су одређени као зоне слободног приступа на основу Закона о сеоским подручјима и праву проласка из 2000. године (Countryside and Rights of Way Act 2000).
- По закону сте обавезни да одржавате проходност зона слободног приступа и да приступ не ометате – одвраћање људи од коришћења слободе приступа помоћу знакова који обмањују представља кривично дело.
- Бесправно ступање на земљиште је често ненамерно – савете како да се поступи у случају нечијег бесправног уласка на имање наћи ћете на вебсајту www.countrysideaccess.gov.uk у поглављу за управитеље имања под насловом "Збирка савета за контролу јавног приступа ('Managing Public Access Advice Sheets')". Такође можете да поручите примерак од Контактног центра за слободан приступ (Open Access Contact Centre) телефоном на **0845 100 3298**.

Олакшајте посетиоцима одговорно понашање

- Контролу проласка преко своје земље олакшаћете одржавањем путева, међа, путоказа, знакова, капија и прелаза преко ограда. Од локалне управе или Управе националних паркова сазнаћете каква вам се помоћ у томе нуди.
- Тамо где постоји право јавног проласка кроз неку врсту међе, као што је ограда или живица, одредите за то, ако је могуће, неки постојећи отвор.

У супротном одредите неку доступну капију или, ако заиста морате, прелаз преко ограда. Ако постављате нове капије или прелазе преко ограда, претходно извадите дозволу локалне управе.

- Олакшајте поштовање ваших жеља тако што ћете по потреби дати јасна и учтива објашњења – на пример, испричати посетиоцима о пословима које вршите на имању како бисте им помогли да вам не сметају.
- Смеће привлачи смеће – прописним одлагањем отпадног материјала газдинства други се подстичу да одговорно одстрањују своје отпатке уместо да их незаконито бацају.

Учите могуће опасности по безбедност посетилаца

- Ваша дужност вођења бриге на основу Закона о одговорности власника и закупаца (Occupiers' Liability Acts) из 1957. и 1984. године зависи од тога какав је приступ дозвољен, тако да треба да установите каква се права односе на ваше имање и да ли их уопште има. Даља обавештења потражите од Country Land and Business Association на телефон **020 7235 0511** или National Farmers' Union на телефон **0870 845 8458**.
- Размислите о потенцијалним природним опасностима на вашој земљи и оним које је створио човек и скрените јавности пажњу на сваки ризик који није очигледан.
- Избегавајте употребу електричних ограда и других опасних објеката у близини места која људи посећују, а нарочито дуж уских стаза и на дечијој висини. озбиљно вам саветујемо да користите обичну а не бодљикаву жицу.
- Животињама које би могле да нападну посетиоце не треба дозволити да слободно лутају у зонама доступним јавности – можда ћете сносити одговорност дође ли до озледе .

Обавештења за управитеље имања

"Збирку савета за контролу јавног приступа" можете наћи у поглављу намењеном управитељима имања на вебсајту www.countrysideaccess.gov.uk или телефоном поручити од Контактног центра за слободан приступ (Open Access Contact Centre) на **0845 100 3298**.

Мапе и обавештења о слободном приступу на основу Закона о сеоским подручјима и праву проласка (Countryside and Rights of Way Act) наћи ћете у поглављу за управитеље имања на вебсајту www.openaccess.gov.uk или их можете тражити телефоном од Контактног центра за слободан приступ (Open Access Contact Centre) на **045 100 3298**.

Ако имате проблема са приступом одређеним областима или путевима с правом проласка, обратите се за помоћ Одсеку за природну средину или право проласка (Countryside or Rights of Way Department) одговарајуће локалне управе или Управи одговарајућег националног парка. (National Park Authority) – погледајте списак на вебсајту www.countrysideaccess.gov.uk или у локалном телефонском именику.